

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Zbigniew Puzzkarski

w sprawie **D. A.**,
oskarżonej z art. 207 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 19 lutego 2025 r.,
skargi pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej
na wyrok Sądu Okręgowego w Rybniku
z dnia 3 października 2024 r., sygn. akt VI Ka 526/24,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku
z dnia 26 października 2023 r., sygn. akt III K 462/22,
i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Rybniku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. zwraca oskarżycielce posiłkowej K. A. uiszczoną opłatę od skargi w kwocie 450 (czterystu pięćdziesięciu) złotych.**

Waldemar Płóciennik

Kazimierz Klugiewicz

Zbigniew Puzzkarski

UZASADNIENIE

Wyrokiem Rejonowego w Rybniku z dnia 26 października 2023 r., sygn. akt III K 462/22, D. A. została uznana za winną tego, że w okresie od bliżej nieustalonej daty w 2010 roku do 22 kwietnia 2020 roku w S. znęcała się psychicznie i fizycznie nad swoją córką K. A. poprzez poniżanie jej, ośmieszanie, kontrolowanie, wyrzucanie z domu, grożenie uszkodzeniem ciała, izolowanie, uderzanie po twarzy oraz kablem po plecach, przy czym w bliżej nieustalonej dacie w miesiącu listopadzie 2019 roku w S. naruszyła nietykalność cielesną K. A. poprzez uderzenie jej z otwartej dłoni w twarz i popchnięcie na betonowe podłoże oraz w bliżej nieustalonej dacie w miesiącu lutym 2020 roku w S. naruszyła nietykalność cielesną K. A. poprzez uderzenie jej z otwartej dłoni w tył głowy i w twarz oraz szarpanie za włosy, tj. występku z art. 207 § 1 k.k. i art. 217 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k., za które – na mocy art. 207 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. – wymierzono jej karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie – na mocy art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. – warunkowo zawieszono na okres próby 2 lat, na mocy art. 73 § 1 k.k. oddając oskarżoną D. A. w okresie próby pod dozór kuratora sądowego. Ponadto, na podstawie art. 72 § 1 pkt 7a k.k. zobowiązano oskarżoną w okresie próby do powstrzymywania się od kontaktowania z pokrzywdzoną K. A. w jakiegokolwiek formie, wbrew jej woli, a na mocy art. 46 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonej D. A. środek kompensacyjny w postaci nawiązki w kwocie 3 000 złotych zł na rzecz pokrzywdzonej K. A..

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonej, który – podnosząc zarzuty naruszenia przepisów postępowania, mającego wpływ na treść zapadłego orzeczenia (tj. art. 170 k.p.k., art. 390 k.p.k., art. 410 k.p.k.) oraz błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść wyroku – wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie oskarżonej, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Rybniku wyrokiem z dnia 19 lutego 2024 r., sygn. akt VI Ka 763/24, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Rybniku

do ponownego rozpoznania. Od tego wyroku skargę wniósł pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, co skutkowało wydaniem przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. akt IV KS 29/24, orzeczenia kasatoryjnego i przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu w Rybniku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Sąd ten wyrokiem z dnia 3 października 2024 r., sygn. akt VI Ka 526/24 ponownie uchylił wyrok Sądu I instancji i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Rybniku do ponownego rozpoznania.

Na wyrok Sądu drugiej instancji skargę wniósł pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, który zaskarżając ww. orzeczenie w całości, na niekorzyść oskarżonej, podniósł zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. poprzez:

- a) uznanie, że z uwagi na naruszenie zasady bezpośredniości i ustności konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, kiedy to w świetle wykonanych czynności procesowych przez Sąd I instancji przesłanka ta nie zachodzi;
- b) przyjęcie, że ograniczenie się w akcie oskarżenia do powołania się na akta postępowania przygotowawczego jako dowodu, bez wyszczególnienia dokumentów mających być przedmiotem dowodu, świadczy o nieprzeprowadzeniu dowodu z tych akt, przy wadliwym zastosowaniu art. 405 k.p.k., co powoduje konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości z uwagi na nierzetelność procesu, kiedy to takie rozumowanie jest błędne, sprzeczne z zasadą prawdy materialnej, jak i przepisem art. 330 § 3 k.p.k.;
- c) stwierdzenie, że przesłuchanie pokrzywdzonej bez obecności oskarżonej na sali rozpraw stanowi pozbawienie prawa do obrony i świadczy o nierzetelnym procesie, co powoduje konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, kiedy to takie rozumowanie jest błędne i wypacza sens normy wyrażonej w art. 390 § 2 k.p.k.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie, albowiem zasadnie wskazano w niej na obrazę art. 437 § 2 k.p.k. przez Sąd odwoławczy.

Podstawą wydania orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd odwoławczy było uznanie, że w sprawie zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości (s. 8-12 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*). Jak wskazuje się w orzecznictwie: „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji” (*uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019/6/31*; zob. też: *wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., V KS 2/21*). „W razie stwierdzenia konkretnych treściowych braków części dowodów osobowych i nieosobowych, Sąd II instancji był zarówno uprawniony, jak i zobowiązany do tego, by czynności dowodowe autonomicznie przeprowadzić, skoro aktualnie obowiązujące regulacje postępowania odwoławczego, w tym wynikające z art. 452 k.p.k., wskazują na znaczne możliwości orzekania reformatoryjnego sądu odwoławczego, także w oparciu o dowody przeprowadzone wyłącznie w tej fazie postępowania. Zmiana wyroku sądu I instancji, także zresztą utrzymanie go w mocy, wykluczona jest jedynie wówczas, gdyby w postępowaniu odwoławczym należało przeprowadzić przewód sądowy w całości, a więc przeprowadzić wszystkie dowody na nowo” (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2022 r., I KS 3/22*; zob. też np. *wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., I KS 15/22*).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt realiów procesowych niniejszej sprawy należy stwierdzić, że Sąd odwoławczy nie zastosował się do wskazań wyrażonych w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. akt IV KS 29/24, w którym stwierdzono wprost, że: „w badanej sprawie zachodzi

potrzeba przeprowadzenia na rozprawie przez sądem odwoławczym jedynie tych dowodów, które nie zostały przeprowadzone przed Sądem I instancji. Nie ma potrzeby ponownego przesłuchiwanie oskarżonej, pokrzywdzonej, świadków przesłuchanych przez Sąd I instancji, jak i przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego oraz dowodów z dokumentów” (s. 4 uzasadnienia wyroku). Sąd odwoławczy sam zresztą przyznał, że w toku przewodu sądowego przeprowadzono prawidłowo dowód z zeznań czterech świadków i trzech dokumentów (s. 11 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*). Nawet zatem, jeżeli Sąd ten, ponownie rozpoznając sprawę, dostrzegł inne uchybienia proceduralne Sądu *meriti*, to o ile nie stanowiły one jednej z podstaw określonych w art. 439 § 1 k.p.k., nie miał podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego, lecz powinien był przeprowadzić uzupełniająco postępowanie dowodowe i dopiero wówczas wydać odpowiednie rozstrzygnięcie.

W świetle powyższych rozważań należało uznać, że w rozpoznawanej sprawie doszło do naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 437 § 2 k.p.k., co implikowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Rybniku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w którym Sąd ten – ponownie rozpoznając wniesioną apelację – będzie miał na uwadze potencjalną potrzebę przeprowadzenia czynności dowodowych na rozprawie odwoławczej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

r.g.

Waldemar Płóciennik Kazimierz Klugiewicz Zbigniew Puskarski